

Stand van zaken

De afgelopen maanden hebben wij ons voor de realisatie van het Bunkermuseum Stelling 12H vooral bezig gehouden met overleg met Staatsbosbeheer. Deze besprekingen gingen vooral over het in pacht nemen van de grond waarin stelling 12H ligt. Daarvoor moesten de hoekpunten van het terrein exact ingemeten worden, en dit is door hulp van Sheila Krook van de Gemeente Vlieland gelukt. Het wachten is nu op SBB die nu alle gegevens heeft die nodig zijn voor het samenstellen van de overeenkomst. Wij hopen dat deze spoedig wordt afgegeven, want pas dan kunnen wij verder.

Persmoment

Onze eerste nieuwsbrief trok ook de aandacht van de pers. Redactrice Marscha van der Vlies en fotograaf Catrinus van der Veen van de Leeuwarder-Courant kwamen naar Vlieland om met Marc ter Ellen en Dirk Bruin naar de Stelling 12H te gaan om ter plaatse de plannen aan te horen. Marscha maakte er een mooi verhaal van dat in de LC van 6 februari 2016 werd geplaatst.

Kanon

Bijna hadden we een kanon gekocht! Bij de veiling van een grote verzameling militaire voertuigen door Troostwijk, zagen wij tot onze grote verbazing een

zelfde kanon dat tijdens de oorlog op de Stelling 12H stond opgesteld op de kavellijst staan.

Het ging om een Belgisch *Canon de 47 Antichars SA-FRC*, in perfecte en schietklare staat. Op de laatste dag van de veiling had er nog niemand op geboden, en stond de prijs

Belgisch Canon de 47 Antichars SA-FRC

op €2500,- Voor een dergelijk kanon, in die staat, was dat niet veel geld. We hadden onze maximum op € 3000,- gesteld, maar het kanon ging helaas aan onze neus voorbij, voor €3400,-, wat nog steeds geen enorm bedrag is voor een kanon uit 1931 en in die staat.

Zo'n zelfde type kanon zal niet snel weer aangeboden worden, dus wij gaan verder met ons onderzoek naar de mogelijkheid om een replica van een *Canon de 47 Antichars SA-FRC* te laten maken.

Uitgelicht

In elke nieuwsbrief gaan we een bepaald object of bouwwerk op de Stelling 12H nader beschouwen. Deze eerste keer wordt de Tobruk bunker, die boven op het 25 meter hoge duin binnen de stelling 12H staat, behandeld. Een Tobruk (soms ook geschreven als Tobroek) is een soort bunker. De naam is afgeleid van de plaats Tobroek in Libië, waar deze bouwwerken in 1941 voor het eerst werden gebouwd door het Italiaanse leger. Later werd het model, een gewapende betonnen gevechtsruimte met een 8-hoekig of rond gat aan de bovenzijde, overgenomen door de Duitsers en zo vanaf 1942 in Europa geïntroduceerd. Ter bescherming van de grotere bunkers op een complex, was rond het gebied een 'ring' aangelegd van prikkeldraad, mijnevelden en op strategische punten een Tobruk.

Hierin waren verschillende types te onderscheiden; zoals voor een machinegeweer, mortier of met een kleine tankkoepel erop gemonteerd.

De officiële Duitse benaming voor de Tobruk is *Offener Ringstand* of *Verstärkt feldmäßiger Regelbau 58* of in het kort *Bauform Vf 58*.

De standaard Tobruk had de afmetingen: een diepte in de grond tot 2,75cm, een lengte van 3,70cm en een breedte van 2,35cm. Voor het maken van een Tobruk moest een gat gegraven worden waar 58 m³ bij vrij kwam. Achtenvijftig kubieke meter zand! Dat zijn toch bijna 700 kruiwagens. Dit gat werd, net als voor alle andere bunkers binnen de stelling 12H, met de hand gegraven. Er was in totaal 11,5 m³ beton nodig voor dit type. De vorm zou in de loop van het proces wel veranderen, Was de toegangsruimte in eerste instantie 1.90 meter hoog, latere modellen hadden een sta ruimte van slechts 1.65 meter. Er waren ook grotere varianten, waarin niet alleen machinegeweren of mortieren werden ondergebracht maar zelfs kleine kanonnen.

De Tobruk bij stelling 12H

Hoe de Tobruk van Stelling 12H er nu precies uit ziet, weten we nog niet. Momenteel is alleen de ring aan de bovenzijde zichtbaar, wat er onder de grond zit is ons niet bekend. Het lijkt er op dat het een type is voor een MG-34 of MG-42 machinegeweer. Als de Tobruk is leeg gegraven dan kunnen we dit met zekerheid zeggen.

Er hebben meerdere Tobruk bunkers op Vlieland gestaan. Die van 14H is door duinafslag op het strand beland, bij 13H zit deze vermoedelijk nog, maar dan wel diep onder het zand.

Schenkeningen

We ontvingen een bijzondere schenking via Henk Veerdig. Henk is werkzaam bij de Koninklijke Luchtmacht en betrokken bij een van de traditiekamers van de Klu. Daar vroeg hij of er wellicht iets was dat van interesse kon zijn voor het Bunkermuseum Stelling 12H op Vlieland. Daarop werd hem een dik boek meegegeven, het *Verordnungsblatt für die Besetzten Niederländischen Gebiete Jahr 1942*. Het aardige aan dit boek met opsomming van de Verordeningen die door de Duitse bezettingsmacht zijn ingesteld is dat het tevens de verordening

bevat die er voor zorgde dat Vlieland en Terschelling niet langer bij de provincie Noord-Holland hoorden, maar werden ondergebracht bij de provincie Friesland. Vanaf deze plek danken we Henk voor zijn bemoeienissen voor het verkrijgen van dit boek.

Tevens kregen we van Michael Horn vijf stuks *Soldatenblätter für Feier und Freizeit* in 1943 uitgegeven door het *Oberkommando der Wehrmacht* in langdurige bruikleen. Deze tijdschriften werden destijds aan de soldaten voor ‘vermaak en vrije tijd’ uitgereikt.

Soldatenblätter für Feier und Freizeit

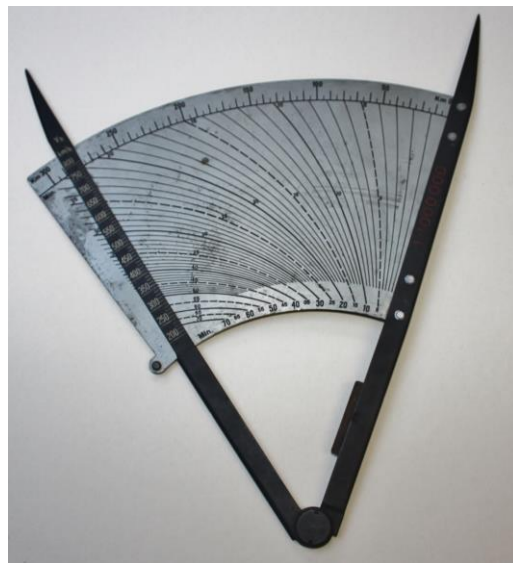
Verder bracht Folkert Janssens veel van zijn detectorvondsten bij De Noordwester, waarbij ook vele tientallen karabijnhulzen zaten. De hulzen zijn verschoten met de Hollandse M98 Manlicher karabijn en de *Karabiner 98 kurz* van de Wehrmacht. Deze hulzen werden op de meest uiteenlopende plekken gevonden, waaruit geconcludeerd mag worden dat in de mobilisatietijd en de oorlogsjaren op allerlei plekken met de karabijn is geschoten. Niet tijdens gevechtshandelingen, want die hebben op het eiland niet plaats gevonden. Mogelijk voor de jacht, hoewel het dan wel goede schutters geweest moeten zijn

die een konijn of fazant enkel in de kop raakten, want een treffer in het lijf met een dermate zwaar jachtgeweer zou de jachtbuit ongeschikt voor consumptie gemaakt hebben. In één van onze volgende nieuwsbrieven gaan we aandacht besteden aan de verschillende hulzen, de wapens waarmee ze verschoten zijn en de vindplaatsen hier op Vlieland.

We hebben ondertussen via Henk Veerdig nog een hele mooie schenking ontvangen. Het is een kaartpasser met een snelheid- en tijdgrafiek.

Kaartpasser

Kaartpasser

Hiermee konden de Duitsers uitrekenen welke afstand er in een bepaalde tijd werd afgelegd door de vliegtuigen. Zo konden ze berekenen waar ze de geallieerden toestellen op welke tijd konden onderscheppen. Het is een schenking van de KLU Traditiekamer Typhoon in Volkel. Wij zijn erg blij met deze schenking die in de toekomst ook te zien zal zijn in de vaste expositie van Stelling 12 H.

B-Stelle Eisvogel

In onze eerste nieuwsbrief hebben we ook al geschreven over de bunkers op het vuurtorenduin. Nadien hebben we met de plattegrond van het Bureau Registratie Verdedigingswerken het terrein nog eens nader onderzocht. Daarbij kwamen we tot de ontdekking dat een bunker die met explosieven was vernield niet de bunker was waar de Luftwaffe tijdens de oorlog de hoogfrequentie radar-ontvangapparatuur had staan, maar dat dit een generatorgebouwtje was geweest. De door de Duitsers genoemde *Station II* bunker, een bunker met twee verdiepingen, waarop een houten toren van 3 meter hoog heeft gestaan, bleek

aanwezig zijnde bunkers zijn ook de hoekpunten ingemeten, ook deze willen we laten opnemen in de overeenkomst met Staatsbosbeheer.

Vrijwilligers

Zodra alle vergunningen geregeld zijn en wij daadwerkelijk aan het werk kunnen, zijn vrijwilligers heel erg welkom.

Nu de plannen in een definitieve fase zijn aangekomen, willen wij graag zicht krijgen op wie ons daadwerkelijk op vrijwillige basis wil gaan ondersteunen. Wij zoeken mensen die ons willen gaan helpen met het realiseren van de werkzaamheden op de stelling 12H. Die werkzaamheden zijn zeer divers. Wij zoeken mensen die willen en kunnen graven, metselen, timmeren, schilderen, straten, sjouwen, koffie zetten en soep maken voor de vrijwilligers voor bij de graaf en herstelwerkzaamheden bij de bunkers.

Maar we hebben ook heel veel ander werk voor vrijwilligers. U moet dan denken aan: het fotograferen van alle werkzaamheden, er moet archief- en archeologisch onderzoek gedaan worden, een poging ondernomen worden om familie of nabestaanden van de bemanning van 12H op te sporen, op zoek gaan naar materiaal uit de oorlog voor in de expositie, het maken van maquettes, administratieve werkzaamheden zoals het bijhouden van vrienden van Stelling 12 H, het onderhouden van een website, het maken en verzenden/rondbrengen van nieuwsbrieven, het verzorgen van rondleidingen tijdens de werkzaamheden, het voorbereiden van expositieonderdelen.

Kortom er zijn heel veel en gevarieerde klussen voor vrijwilligers, er is allerlei werk voor zowel jong en oud.

Lijkt het u of jou wat om als vrijwilliger mee te werken aan dit geweldige project meld je dan aan als vrijwilliger voor Stelling 12 H. Aanmelden kan via de mail: stelling12H@denoordwester.nl of loop even binnen bij De Noordwester.

Herhaalde oproep

Op onze oproep om beeldmateriaal met bunkers op Vlieland aan ons te lenen voor reproductie kregen we een paar reacties. Maar wij hopen dat er nog meer beeld materiaal boven water komt.

Bij dezen een herhaalde oproep aan Vlielanders en gasten van Vlieland om de oude fotoalbums eens tevoorschijn te halen, om te kijken of er foto's in voorkomen waar geheel of gedeeltelijk bunkers op te zien zijn. Als voorbeeld tonen we hier twee plaatjes gemaakt op de Oost-Batterij in de jaren '60, toen een aantal bunkers in dit bunkercomplex werden gebruikt als vakantiewoning.

Het zijn kiekjes, destijds gemaakt om de mensen op de foto te zetten, op de achtergrond zien we echter de woonbunkers van de Oost-Batterij, en daarmee werden dit bijzondere en voor ons zeer waardevolle afbeeldingen.

Vakantiefoto's uit de jaren 50, de bunkers bij de Oostbatterij waren in die jaren als vakantiehuisjes in gebruik

Vrienden van stelling 12H

Voor de realisatie van het hele project kunnen wij ook nog financiële ondersteuning gebruiken. Dat kan door vriend van Stelling 12 H te worden. Met deze financiële middelen kunnen wij onder andere oorlogs(beeld)materiaal aankopen voor de expositie van Stelling 12H.

U kunt vriend worden voor €20,00 per jaar. Zodra Stelling 12H opengaat voor het publiek hebt u als vriend gratis toegang tot het bunkermuseum.

Wilt u zich aanmelden als vriend van Stelling 12H, stuur dan een email naar stelling12H@denoordwester.nl met uw naam en adres en de vermelding; Vriend Stelling 12H

U krijgt van ons dan een bevestiging met de betaal gegevens.

Sponsors, schenken, legaat of erfstelling

U kunt ons ook gewoon sponsoren, dit geldt ook voor bedrijven. Wanneer u besluit Stichting De Noordwester op te nemen in uw testament, kunt u dat doen via een legaat of erfstelling.

U kunt vast laten leggen dat er na uw overlijden een bepaald bedrag aan Stichting De Noordwester wordt geschonken. Dit heet een legaat. U kunt Stichting De Noordwester ook tot een van uw erfgenamen benoemen. Stichting De Noordwester heeft de ANBI status dus schenkingen kunt u aftrekken van de belasting. Wij geven u graag meer informatie.

Ons rekening nummer is: NL 68 INGB 0009695498 t.n.v. Stichting De Noordwester o.v.v. Stelling 12H

Deze nieuwsbrief is een uitgave van:

Stichting De Noordwester, Dorpsstraat 150, 8899AN Vlieland

info@denoordwester.nl

www.denoordwester.nl

0562451700